

Giacomo Puccini: **MADAMA BUTTERFLY**

Gledališče La Fenice
Teatro La Fenice

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2023**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2023 je župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the 2023 Ljubljana Festival is the
Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.*

Četrtek–petek, 13.–14. julij 2023, ob 20.00
Thursday–Friday, 13–14 July 2023, at 8.00 pm
Gallusova dvorana / *Gallus Hall*, Cankarjev dom

Giacomo Puccini: **MADAMA BUTTERFLY**

Gledališče La Fenice
Teatro La Fenice

Libreto (po drami Davida Belasca) / *Libretto (after David Belasco's tragedy):* **Giuseppe Giacosa e Luigi Illica**

Dirigent / *Conductor:* **Daniele Callegari**

Režiser / *Director:* **Àlex Rigola**

Repriza / *Shot:* **Cecilia Ligorio**

Orkester in zbor Gledališča La Fenice
Teatro La Fenice Orchestra and Choir

Scenografinja in kostumografinja / *Set and costume designer:*

Mariko Mori

Oblikovalec luči / *Lighting designer:* **Albert Faura**

Zborovodja / *Choir master:* **Alfonso Caiani**

Zasedba / *Cast:*

Čočo san / *Cio-Cio-San (Madama Butterfly):* **Monica Zanettin**

Suzuki, služabnica / *the maid:* **Manuela Custer**

Kate Pinkerton: **Julie Mellor**

B. F. Pinkerton, poročnik ameriške mornarice / *lieutenant in the US Navy:* **Vincenzo Costanzo**

Sharpless, ameriški konzul v Nagasakiju / *US Consul at Nagasaki:*

Vladimir Stojanov

Goro, ženitni posrednik / *a matchmaker:* **Cristiano Olivieri**

Princ Jamadori / *Prince Yamadori:* **William Corrà**

Stric Bonzo / *Uncle Bonzo:* **Cristian Saitta**

Jakisude, stric / *Yakusidé, the uncle:* **Enrico Masiero**

Cesarski komisar / *The Imperial Commissioner:* **Emanuele Pedrini**

Matičar / *The Official Registrar:* **Massimo Squizzato**

Čočo sanina mati / *Cio-Cio-San's mother:* **Marta Codognola**

Teta / *The aunt:* **Francesca Poropat**

Sestrična / *The cousin:* **Sabrina Mazzamuto**

Baletni plesalci / *Ballet dancers:*

Inma Asensio, Elia Lopez Gonzalez, Chiara Vittadello

Opera traja 2 uri in 40 minut ter ima en odmor. / *The duration of the performance is 2 hours and 40 minutes with one intermission.*

.....

Italijanska opera je bila konec 19. stoletja močno v senci Verdija, podobno kot v Nemčiji, kjer so skladatelji iskali pot naprej po Wagnerju. Oba skladatelja sta postopoma ukinjala glasbene točke, toda Verdi številki ni opustil po Wagnerjevem zgledu, temveč je ta korak naredil po lastni logiki, obenem pa še vedno lahko zaznamo arije. Ta pozna Verdijeva oblika je bila ključna za razvoj italijanske opere, ki jo je nova generacija skladateljev stopnjevala v vedno večji eksces. Od zgodb o ljudeh in njihovih čustvih ter vprašanja ljubezni do domovine so prišli do tematik seksualnosti, od zaporniških scen do prizorov mučenja in od nesrečnih ljubezni do samomora. Bili so močno pod vplivom naturalizma, ki je iskal skladnost z realnostjo po »naravnih zakonih«, kot so rasa, nacionalnost, dednost in okolje. Italijanska različica naturalizma je postal verizem, ki v ospredje postavlja realizem in socialno kritiko. **Giacoma Puccinija** (1858–1924) uvrščamo v ta kontekst, čeprav mnogih idej naturalizma ni prevzel in je zgolj ohranil ekscese. Uveljavil se je z opero *Manon Lescaut* (1893), ko je združil Wagnerjevo tehniko leitmotivov (mreže ponavljajočih se vodilnih motivov, ki predstavljajo osebe, predmete, pojme in stanja) z italijanskim konceptom *dramma in musica*, v kateri je v središču melodija. Puccini je sicer vodilne motive uporabljal drugače. Medtem ko je šlo pri Wagnerju za sredstvo za simfonično motivično razvijanje glasbenega materiala, jih je italijanski skladatelj uporabljal kot melodično gradivo. Puccini je dokončno zaslovel s *Tosco* (1899), v kateri socialna kritika povsem umanjka, katastrofa junakov nima nobene zveze z njihovim družbenim položajem in vse skupaj deluje zgolj kot okvir za melodramo, v središču katere je ljubezenska intriga.

Leta 1900 si je med obiskom premiere *Tosce* v Londonu ogledal močno sentimentalno dramsko predstavo *Madama Butterfly* Davida Belasca in ta ga je prevzela. Japonska tematika je v njem prebudila zanimanje za eksotiko, temo, ki je bila prisotna v gledališču zgodnjega 20. stoletja, ni pa se zares uveljavila v italijanski operi. Da bi ustvaril avtentično vzdušje, je Puccini komuniciral z umetniki in predstavniki japonske kulture, prepisoval melodije s plošč, poslanih iz Tokia, in študiral zbirke japonskih pesmi. Orkester je okreplil s tolkali, kot so gong in cevasti ter japonski zvonovi. Z rabo pentatonike se je približal sočasnim evropskim skladateljem, ki so eksperimentirali z eksotizmi in modalnostjo, kot je Debussy. Eksotizmi opere imajo velik pomen, saj je skoraj polovica prvega dejanja posvečena japonskemu koloritu, zgrajenem na japonskih melodijah. Ker je zgodba postavljena na Japonsko, je imel skladatelj ogromno priložnosti za »orientalistično« slikanje miljeja. V tem delu se je Puccini bolj kot v kateremkoli drugem približal wagnerjanskemu procesu obdelave vodilnih motivov. Tako se na primer prvo dejanje začne z razširjeno živahno fugo, ki simbolizira ameriško učinkovitost, medtem ko je na začetku drugega dejanja krajša in mirnejša fuga, ki predstavlja tri leta samote glavne junakinje. Opera je polna pretresljivih melo-

dij in arij, ki učinkovito izražajo čustva prepričljivih in dobro razvitih likov; od nedolžnega upanja in ljubezni do uničujočega obupa in končnega žrtvovanja. Čočo san je zapletena in tragična figura, njena preobrazba iz mladega in naivnega dekleta v odločno žensko pa prikazuje Puccinijevo dramsko spretnost pri razvoju značaja. Delo ni povsem brez družbene kritike, saj raziskuje spopad med vzhodno in zahodno kulturo ter poudarja nesporazume in kulturni imperializem, ki sta lahko posledici takšnih srečanj. Puccini učinkovito predstavi napetosti in kontraste med tradicijami in vrednotami Japonske in Amerike ter komentar, ki spodbuja razmišljanje o posledicah kolonializma in zapletenosti kulturne izmenjave.

.....

Italijanski dirigent **Daniele Callegari** se je rodil in glasbeno izobraževal v Milanu, kjer je študiral kontrabas in tolkala. Že pri 22 letih se je zaposlil pri orkestru milanske Scale, kjer je ostal 12 let in igral pod prvovrstnimi dirigenti. Ta izkušnja ga je spodbudila, da se je vrnil na konservatorij in nadaljeval študij kompozicije in dirigiranja. Danes je ugleden dirigent z impresivno kariero, v kateri je sodeloval z največjimi orkestri in opernimi hišami. V preteklosti je bil med letoma 1998 in 2001 glavni dirigent na opernem festivalu Wexfordu, kasneje pa med letoma 2002 in 2008 šef dirigent Kraljevega flamskega filharmoničnega orkestra v Antwerpnu.

Àlex Rigola je v Barceloni rojen španski gledališki režiser in dramaturg. Med letoma 2003 in 2011 je bil direktor Gledališča Lliure v Barceloni, med letoma 2010 in 2016 direktor gledališke sekcije Beneškega bienala ter v letih 2017 in 2018 direktor Gledališča Canal v Madridu. Ustanovil je združenje uprizoritvene umetnosti Heartbreak Hotel, ki se ukvarja z raziskovanjem novih oblik scenskega pripovedovanja v obliki soočenja uprizoritvenih umetnosti z literaturo, plastičnimi umetnostmi, filozofijo in družbenimi problemi. V preteklosti je režiral in priredil *Proces*, *Tita Andronika*, *Julija Cezarja*, *Riharda III.*, *2666*, *Mačko na vroči pločevinasti strehi* in druga dela.

Cecilia Ligorio je režiserka in libretistka, ki prihaja iz Verone v Italiji. Ligorio z raznolikim ozadjem, ki vključuje študij jezikovnega tolmačenja, režije, dramaturgije, filozofije, muzikologije in glasbe, k svojemu delu prinaša multidisciplinarni pristop. Sodelovala je s priznanimi umetniki in podjetji po vsem svetu, vključno s Palačo katalonske glasbe v Valencii, Gledališčem La Fenice v Benetkah in Bare Opera v New Yorku. V zadnjih petih letih je režirala več kot 20 oper, ki segajo od baročne do sodobne glasbe, s čimer je pokazala svojo vsestranskost in obseg. Trenutno deluje kot inštruktorica odrske režije in dramaturgije na Akademiji za umetnost v Bariju.

Gledališče La Fenice, ki ima sedež v Benetkah v Italiji, je legendarna operna hiša, ki slovi po bogati zgodovini in izrednih predstavah. Ustanovljena je bila leta 1792 in je prestala več rekonstrukcij, tudi po uničujočem požaru leta 1836, in se je izkazala kot simbol odpornosti in umetniške odličnosti. Veličastnost njene arhitekture, okrašene z zapletenimi detajli in razkošno notranjostjo, zagotavlja

očarljivo ozadje za operne mojstrovine. Bila je prizorišče številnim svetovnim premieram pomembnih del velikih opernih skladateljev, njen oder pa so krasili legendarni izvajalci.

Italijanska sopranistka **Monica Zanettin**, ki se je rodila v Trevižu, se je v opernem svetu uveljavila kot izjemen talent. Sprva so jo zanimale vizualne umetnosti, nato se je začela resneje ukvarjati z glasbo. Petje je doštudirala na Konservatoriju Benedetto Marcello v Benetkah in dodatno diplomirala iz ohranjanja kulturne dediščine na Univerzi v Benetkah. V letih 2007 in 2008 je prejela številne nagrade na opernih tekmovanjih, svoj hvaljeni prvenec pa je odigrala kot Aida v veronskem rimskem amfiteatru. Sledili so nastopi na različnih gledaliških prizoriščih, vključno z La Monnaie v Bruslju, La Fenice v Benetkah, Comunale v Bologni ter v Koreji in na Japonskem.

Manuela Custer, rojena v Novari, je italijanska mezzosopranistka, ki se je uveljavila kot vsestranska operna pevka. Nastopa na priznanih prizoriščih po vsem svetu, njeni pomembni nastopi vključujejo angažmaje v Milanu, Veroni, Genovi, Benetkah, Salzburgu, Istanbulu, Amsterdamu, Edinburgu, Detroitu, Rimu, Parizu, Seville, Londonu, Madridu, Barceloni, Malagi, Leipzigu in na Dunaju. Njen repertoar obsega širok spekter opernih vlog, od baročne glasbe (*Kronanje Popeje*, *Besneči Roland*, *Tamerlano*) do italijanskega belcanta (*Seviljski brivec*, *Capuleti in Montegi*, *Anna Bolena*) in sodobnih del.

Italijanski tenor **Vincenzo Costanzo** je svojo glasbeno pot začel že v mladosti, ko je pel v otroškem zboru gledališča San Carlo v Neaplju. Nadaljeval je zasebni študij klavirja in glasbene teorije, medtem ko se je pevskih veščin učil pri Marcellu Ferraresiju, nato pa svojo tehniko izpopolnjeval pri Pieru Giuliacciju. Kljub mladosti je imel že zgodaj priložnost sodelovati z mednarodno priznanimi režiserji in dirigenti, kot so Myung-whun Chung, James Conlon, Daniel Oren, Franco Zeffirelli, Emma Dante in Liliana Cavani. Decembra 2012 je debitiral v *Macbethu* Verdija in v naslednjih letih razširil svoj repertoar italijanske opere.

VSEBINA

Zgodba se dogaja v Nagasakiju na Japonskem okrog leta 1900.

I. dejanje

Poročnik ameriške mornarice Pinkerton je s svojo bojno ladjo zasedel v Nagasakiju, kjer najame hišo na hribu zase in za svojo bodočo ženo Butterfly. Njeno pravo ime je Čočo san (iz japonske besede za metulja) in je petnajstletna Japonka, s katero se želi Pinkerton poročiti po tradicionalnem japonskem običaju. Toda želi se poročiti zgolj iz koristi in jo namerava zapustiti, ko bo našel pravo ameriško ženo, saj so japonski zakoni o ločitvi zelo ohlapni. Čočo san je bila tako navdušena nad poroko z Američanom, da se je na skrivaj spreobrnila v krščanstvo. Po poročnem obredu pride v hišo njen nepovabljeni stric, ki je izvedel za njeno spreobrnitev, jo preklinja

in ukaže vsem gostom, naj odidejo, kar tudi storijo, medtem ko se ji odrečejo. Novoporočenca zapojeta ljubezenski duet in se pripravljata na prvo skupno noč.

II. dejanje

Tri leta pozneje Čočo san še vedno čaka na vrnitev Pinkertona, saj je odšel kmalu po njuni poroki. Njena služkinja Suzuki jo ves čas poskuša prepričati, da se ne bo vrnil, vendar je Čočo san noče poslušati. Goro, ženitni posrednik, ki ji je uredil poroko, jo poskuša znova poročiti, a tudi njega ne posluša. Ameriški konzul Sharpless pride v hišo s pismom, ki ga je prejel od Pinkertona, da ji napove Pinkertonovo vrnitev. Vendar ko ji poskuša nakazati, da jo je Pinkerton morda zapustil, Čočo san razkrije, da je rodila Pinkertonovega sina, in prosi Sharplessa, naj mu to sporoči. Iz hiše na hribu Čočo san zagleda Pinkertonovo ladjo, ki prihaja v pristanišče. Med čakanjem na njegov prihod Suzuki in otrok zaspita, Čočo san pa vso noč prebedi.

III. dejanje

Suzuki se zjutraj zbudi in Čočo san končno zaspri. Sharpless in Pinkerton prideta v hišo skupaj s Pinkertonovo novo ameriško ženo Kate. Prišli so, ker se je Kate strinjala, da bo vzgajala otroka. Ko pa Pinkerton vidi, kako je Čočo san okrasila hišo za njegovo vrnitev, spozna, da je naredil veliko napako. Prizna, da je strahopetec in se ne more soočiti z njo, zato pusti Suzuki, Sharpless in Kate, da sporočijo novico Čočo san. Strinja se, da se bo odpovedala svojemu otroku, če jo Pinkerton sam pride pogledat, nato pa moli h kipom bogov svojih prednikov, se poslovijo od sina in mu zaveže oči. V roke mu položi majhno ameriško zastavo in odide za paravan ter stori sepuku – japonski častni samomor. Čočo san si vzame življenje, ne da bi se še enkrat srečala s Pinkertonom, ki prepozno prihiti v hišo.

Jan Prepadnik

.....

*Giacomo Puccini is considered the best-known and most notorious veristic composer, although the melodramatic and exotic nature of his operas makes them closer to the Romantic idea than to Realism. **Madama Butterfly** is a tragic love story set in Japan, which gave Puccini ample opportunity to paint an orientalist scene, while social criticism is relegated to the background. The masterpiece will be performed by **La Fenice Opera House** under the baton of **Daniele Callegari** and directed by **Àlex Rigola**. **Monica Zanettin**, **Manuela Custer** and **Vincenzo Costanzo** will play the lead roles. The Venetian opera house La Fenice is one of the most renowned institutions in the history of Italian theatre, having been the venue for famous opera premieres in the 19th century. It is where the great works of Rossini, Bellini, Donizetti and Verdi were performed. Callegari, an expert in music from the 19th and 20th centuries, has conducted some of the world's greatest symphony orchestras in some of the world's most prestigious theatres and concert halls. Àlex Rigola is a Barcelona-born theatre director whose plays have been performed in many European, South American and Asian countries.*

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

Ponedeljek, 17. julij 2023, ob 21.00

Monday, 17 July 2023, at 9.00 pm

Poletno gledališče Križank / Križanke Summer Theatre

María Pagés:

ŠEHEREZADA / DE SCHEHEREZADE

flamenko / flamenco

FONDAZIONE TEATRO LA FENICE

Ambasciata d'Italia
Lubiana

Častni pokrovitelj dogodka je veleposlanik republike Italije nj. eksc. gospod Carlo Campanile. Dogodek smo pripravili v sodelovanju z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji. / The honorary patron of the event is h. e. Carlo Campanile, ambassador of the Italian republic. This event is organised in collaboration with the Italian cultural institute in Slovenia.

Sponzor / Sponsor:

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, julij / July 2023

Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association

Besedila / Texts: **JAN PREPADNIK**

Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 71. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 71st Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

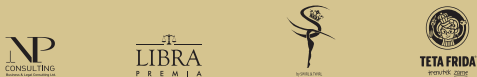
Medijski sponzorji / Media sponsors:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Kržank, bencinski servisi / Kržanke Box Office, gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih.
The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.